

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 4. De pæna statuta in assistentes matrimonio clandestino.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

nitates requisitas in contrahendo matrimonio neglexerit, eisdem subiciatur poenis. Non enim dignus est, qui Ecclesiae benignitatem facile reperitur, cuius salubria praecepta temere contempserit. Si vero solemnitatibus adhibitis impedimentum aliquod postea subesse cognoscatur, cuius ille probabilem ignorantiam habuit, tunc facilius cum eo, & gratis dispensari poterit.

Circa praesens decretum not. 1. hoc intelligendum esse, quod carere debeant spe dispensationis, *ex iisdem causis*, quae caeteroquin sufficerent, si non commisissent vitium clandestinitatis; ut enim Pontifex in dato casu se difficilem reddat, exigit recta gubernatio, ne contemnentibus Ecclesiae interdictione, concedens facilem indulgentiam aliis, spe paris indulgentiae, viam faciat minus curandi ea, quae Ecclesia tam sollicitè in bonum animarum statuit.

Not. 2. etsi Barbosa in *cit. loc. Trid. num. 21.* velit, *ly in gradibus prohibitis*, intelligendum de contrahente cum quolibet impedimento dirimente, contrarium tamen probabilius esse ex dict. supr.

Not. 3. cum ibidem dicitur, quod si ignoranter id fecerit, nimirum contrahendo in gradu prohibito, scienter tamen denunciations omiserit, ex hac culpa praesumi affectationem vel scientiam impedimenti; & poenam statui.

Not. 4. à fortiori, hanc poenam impositam esse scienter contrahentibus clandestinè in gradibus prohibitis, & multò magis, *eadem scientia stante*, matrimonium tale consummantibus, ut liquet ex aperto textu Tridentini in *cit. c. 5.* Ex quo not. quod hae poena non afficiat clandestinè contrahentes matrimonium, & illud consummantes, *ut unquam*, sed, si hoc facere *presumpserunt*: quod non cadit in quodcumque factum, sed solum in factum *cum ausu temerario*. Et ideo dispositio, puniens *aliquid praesumentem*, non comprehendit illum, qui id bonà fide, ignoranter, imprudenter, sive inadvertenter fecit; sic Barbosa *de dictionibus usu freq. V. Presumere. num. 3.* ac propterea, ut rectè observat Pereyra in *Elucidario num. 8. 9.* hae clausulae (*scienter ausus fuerit, vel si quis praesumpserit*) in legibus imponentibus poenam, excludunt

omnem ignorantiam, etiam vincibilem; & crassam (teste Sanchez. *de matr. lib. 9. D. 32. num. 35.*) dummodo non sit adeò crassa, ut reputetur *ingens temeritas*; tunc enim tam haec, quam affectata, non excusant, à praedictarum legum poena incurrenda.

Quarta poena habetur in *Trid. Sess. 24. 724. de Reform. matr. c. 1.* ubi statuitur. 1. ut contrahentes matrimonium simpliciter clandestinè (nimirum sine Parocho & Testibus) sint inhabiles, *ad sic* contrahendum 2. ut Ordinarius teneatur, eos graviter punire, *ibi: nec non Episcopos contrahentes, arbitrio Ordinarii graviter puniri praecipit.* Circa primum, eam inhabilitatem Castropalaus *D. 2. de sponsal. p. 13. §. ult. num. 9.* vocat *poenam*; sed probabilius est oppositum ex dictis à *num. 637.* Hinc si contrahere velint *in facie Ecclesiae*, etiam post matrimonium sic clandestinè contractum, habiles sunt, ut docet idem Author cum Sanchez. *D. 46. num. 3.* & aliis. Circa secundum autem, not. poenam esse arbitrariam, seu commissam arbitrio Ordinarii; ut patet ex textu *ibi: arbitrio, hoc est; prudenti iudicio*; non autem, *mere libertati*, ut scilicet ei liceat punire, *vel non punire*; sed, quod punire debeat, relicta tamen ejus prudentiae quantitate, & qualitate poenae, in linea tamen poenae gravis, ut pat. *ibi: graviter puniri praecipit.*

§. 4.

De poena statuta in assistentes matrimonio clandestino.

Parocho, vel alteri Sacerdoti de illius *725. licentia*, matrimonio clandestino (nimirum omisso culpabiliter denunciationsibus) assistentibus, decreta est suspensio ab officio per triennium, ut constat ex *c. fin. de Clandest. despons. ibi: sanè si Parochialis Sacerdos tales conjunctiones prohibere contempserit; aut quilibet etiam Regularis, qui eis praesumpserit interesse, per triennium ab officio suspendatur.* Circa quam poenam not. 1. eam suspensionem non esse latae sed tantum ferendae sententiae, ut patet ex Verbo *suspendatur. 2.* eam poenam cadere in assistentem matrimonio clandestino *secundum quid*; pat. ex *his* verbis

verbis, tales conjunctiones, de quibus nimiram ibi sermo est; ibi autem agitur de matrimonio clandestinis, omittis culpabiliter denunciationibus, ut fuse ostendit Gonzalez in cit. c. fin. n. 5. deinde, quia sub nomine matrimonii clandestini, re late ad poenas, venit etiam clandestinum secundum quid, ex num. 697. Not. 3. hanc poenam probabiliter non incurri ab assistente matrimonio clandestino, & valido, vel etiam, in valido, modo non sit in gradu prohibito. Nam per ly tales conjunctiones notatur matrimonium, de quo ibi: at ibi tantum sermo est de matrimonio clandestino in gradu prohibito; ut pat. ex claro textu; quoad poenam & extensionem illius textus non recte fieri ad matrimonium clandestinum cum quocumque impedimento dirimente const. ex dictis paulo ante.

Not. 4. dictam poenam non incurri à Parocho assistente matrimonio clandestino, nisi hoc faciat temerè, vel cum affectata legis ighorantia; non autem si ex ignorantia etiam culpabili, vel crassa, modo tanta non sit, de quo paulo ante, num. 723. Nam ea poena non fertur in assistentes utcumque, sed qui ejusmodi matrimoniis interesse presumpserint, vel contempserint, tales conjunctiones prohibere. Not. 5. quod juxta Castropal. cit. D. 2. p. 13. §. ult. num. 13. hanc poenam non incurrat Parochus ex eo præcisè, quod assistat matrimonio sine sufficienti numero testium; sic enim non assistit matrimonio, cum nullum sit ex defectu formæ Tridentini. Verùm sic etiam non incurret illam, assistens clandestino matrimonio in gradu prohibito; cum & hoc nullum sit. Rectius dici videtur ex eo; quia non assistit in hoc casu clandestino matrimonio in gradu prohibito. Not. 6. prædictam poenam extendi à P. Sanchez. lib. 3. D. 43. à num. 2. quotiescunque Parochus, vel ab eo delegatus, interfuerit matrimonio ab Ecclesia interdicto, prout fieret, si intereffet matrimonio Vagorum absque Ordinarii licentia; verùm textus ille poenalis (in num. 725.) hanc extensionem non patitur juxta Castropal. cit. num. 13. rationem dat, quia textus ille loquitur tantum de matrimoniis, quæ ob suspensionem impedimenti dirimentis interdicta sunt. Hæc ratio rectè procedit, si restringatur

Tom. IV.

ad impedimentum in gradu prohibito, ut dictum est.

Si quæras, quis validè absolvat à trienniali suspensione, incurrà ex assistentia in matrimonio clandestino? an id possit Episcopus jure suo? Negativa probabilior est; nam inferior nequit relaxare legem à superiore latam, præsertim tempore illi expressè definito; at ista lex poenalis, est lex superioris Episcopo, nimirum Concilii generalis, quo ea suspensio triennio durare jubetur; ergo. Nec obstat, quod eam Episcopus imponat, quia id solum agit tanquam Minister Concilii, non autem tanquam Principalis. Et quamvis possit absolvere à censuris non reservatis per c. fin. de sent. Excom. fallit tamen, si late sint, ut durent ad tempus à jure determinatum; si autem tempus determinatum non sit, absolvens nihil agit contra legem superioris; quia duratio ejus tunc non cadit sub legem. Quando autem dicitur in Tridentino Sess. 24. de Reform. 6. Episcopum in foro conscientie posse absolvere ab omnibus censuris etiam Papa reservatis ex occulto delicto provenientibus, non verificatur sic universaliter; fallit enim. 1. in censura, quæ oritur ex homicidio voluntario; fallit. 2. in his, quæ deductæ sunt ad forum contentiosum; fallit. 3. si delictum, ob quod censura incurra est, non sit occultum, ut expressè loquitur textus in cit. c. 6. ibi: in quibuscunque casibus occultis &c. ubi Barbosa ad cit. c. 6. num. 26. probabiliter censet, ibi occultum dici, quod non est notorium apud omnes, etiam si probari possit per aliquos testes; eò quod sufficiat, non esse divulgatum, & aliquà posse tergiversatione celari.

Ex hoc videtur sequi, si ea Parochi assistentia, quam præstitit matrimonio clandestino, sit occulta, hoc est, non sit adeò divulgata, ut tergiversatione aliquà celari possit, licet per aliquos testes probari possit, Episcopum potestate, virtute Tridentini pro casibus occultis concessa, posse illum absolvere à suspensione trienniali pro foro conscientie. Hoc à fortiori dicent Joann. Andr. ad cit. c. fin. n. 11. Hostiens. ibid. Vers. per triennium, qui absolute docent, Episcopo competere hanc potestatem; sed contrarium adhuc videtur dicendum, etiam in hoc casu, quia

Aa

quia

quia Concilium loquitur de illis casibus ab Episcopo absolvendis, *qui nec publici sunt, nec ad forum externum deducti*, ut pat. ex *cit. c. 6.* ibi: liceat Episcopis ab irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, ex delicto *occulto* provenientibus, exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario, & *exceptis aliis deductis ad forum contentiosum* &c. at cum hæc censura non incurratur ipso facto, sed per *sententiam Judicis*, jam est casus deductus ad forum externum, & quidem cum effectu, ut requirit Barbosa *cit. num. 38.* ergo non obstante, quod *predicto modo* casus sit occultus, adhuc non poterit absolvi ab Episcopo.

728. Quæres. 2. quæ sit pœna assistentis matrimonio non subditorum? Resp. Parochos, vel Sacerdotes alios, qui sine legitima facultate matrimonio sibi non subditorum assistunt, vel prædictos Sponsos benedicere ausi fuerint, ipso jure tam

diu manere suspensos, quamdiu ab Ordinario ejus Parochi, qui matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absolvatur; sic Trident. *de Reform. matr. Sess. 24. c. 1.* Hanc suspensionem esse læ sententiæ constat ex verbis: *ipso jure suspensi manent*; ab ea tamen excusat ignorantia, modò non sit ita crassa, ut sit ingens temeritas; sic Barbosa. *in cit. c. 1. Vers. ausus fuerit*; constat etiam ex *num. 723.* imò juxta Castropal. *cit. num. 15.* modò non sit crassissima. Testes porrò, qui assistunt matrimonio clandestino, vel sine Parocho, vel denuntiationibus culpabiliter omisiss; imò, & Parochus, vel ejus delegatus, qui assistit matrimonio sine debitis Testibus, arbitrio Ordinarii puniendi sunt, cum & ipsi violent inderdictum Ecclesiæ, nec pœna jure definita sit; Sanchez.

l. 3. hic D. 46. n. 7.

QUÆSTIO IV.

Ad Titulum IV. de Sponsa duorum,

729.

um quandoque contingat, vel ab eodem dari fidem conjugalem duabus, vel ab una duobus; ex quo lites variae, & quandoque mala gravia enascuntur; hoc titulo decernitur, quid in ejusmodi casibus agendum? supponendum autem ad ea, quæ dicenda sunt, duobus modis posse alicui ab altero dari fidem de matrimonio. 1. *fidem pactionis*, quæ nihil aliud intelligitur, quam promissio matrimonii facta mulieri, vel contra, si permisserit eam rem secum habere; quod non debet intelligi de copula fornicaria (hæc enim conditio, cum sit turpis, habetur pro non adjecta) sed de conjugali, post matrimonium contractum. 2. *fidem consensûs*, quo intelligitur promissio vera de præsentis; his præmissis;

ARTICULUS I.

Sponsalia de futuro unius cum pluribus.

Quæstio est. 1. quid resolvendum in casu, quo unus, vel una pluribus successivè dedit *fidem pactionis*, seu, quod idem est, si unus, vel una cum pluribus contraxit Sponsalia de futuro? Resp. in hoc casu, si priora non sint legitime soluta, Sponsum teneri manere cum prima, relicta secundâ; quia sic secunda sunt promissio rei illicitæ, nimirum ducendi secundam, contra fidem primæ; quod jure naturæ illicitum est; consequenter secunda sunt invalida, & primis præjudicare non possunt.

Quæstio. 2. quid resolvendum in priori casu, si Sponsalia secunda sint consummata? Resp. in foro conscientiæ statuendum, Sponsum teneri manere cum prima, si cum secunda non intercessit *fides consensûs*, seu matrimonium; ut constat ex dictis; quia sic secunda Sponsalia cum sola